

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 27 juni 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 06 december 2001,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Herenhuis en achterbouw gelegen Kloosterstraat 1-3, gelegen te Tongeren (Tongeren), Kloosterstraat 1, 3;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 978N, 978T.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Historische waarde:

Het pand is opgetrokken op het gecombineerde perceel van het oude kanunnikenhuis VIII, het domus fabricae, de brouwerij, de proosdij en de proostenhof van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel.

Het achtste kanunnikenhuis werd opgetrokken in het uiterste oosten van het kloosterlijke immuniteitsgebied, vlak tegen de oorspronkelijke kloostergebouwen, tussen de 4de eeuwse Romeinse muur en de Kloosterstraat. De bouwheer en eerste bewoner van het primitieve domus octave was magister Petrus de Hoyo. Het pand werd vrijwel ononderbroken bewoond door kanunniken.

Op 14 april 1383 kreeg kanunnik Jean Decani de opdracht het domus fabricae, een lokaal dat voorheen door de kerkfabriek werd gebruikt, aan het huis toe te voegen. Het gebouwtje was te situeren binnen het claustrum, in de buurt van het noordertransept van de collegiale, tussen het achtste kanunnikenhuis en de proosdij.

Het complex werd in 1621 nogmaals uitgebreid, toen kanunnik Richard Pauli-Stravius de voormalige kloosterbrouwerij annexeerde. Na de brand van 1677 werd ook de prepositura, de vroegere woning van de proost aan het complex toegevoegd. Deze proosdij behoorde tot de oorspronkelijke kapittelgebouwen binnen het claustrum, was te situeren ten oosten van het oude kerkhof en omvatte de turris prepositi, een herstelde Romeinse toren van de 4de eeuwse omwalling. In 1554 liet proost Arnold de Bocholtz het huis restaureren, waarna hij het afstond aan het kapittel.

Tot de proosdij behoorde ook een tuin, die het kloosterpand langs de noord- en oostzijde omgaf. Met de overdracht van de proosdij verkregen de bewoners van het achtste kanunnikenhuis het eigendomsrecht over deze zogenaamde proostenhof. In 1714 liet kanunnik Gerard-Arnold van Hove het geheel uniformiseren, brak de muur tussen de tuinen van het domus fabricae en de prepositura af en liet aan de zijde van het kerkhof een monumentale muur optrekken, naar een ontwerp van architect Guillaume Minime uit Luik. Deze muur is zichtbaar op een tekening van Remacle le Loup van omstreeks 1730.

In 1774 werd het complex gedeeltelijk verkocht aan Jean-Guillaume Vandermeer, handelaar en timmerman. Het heeft er alle schijn van dat het gehele complex werd grotendeels afgebroken omstreeks 1787. In 1845 werd de huidige nieuwbouw opgetrokken, die sindsdien slechts intern is getransformeerd.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het pand is opgetrokken in 1845, in een zeer sobere, neoklassieke vormtaal, met referenties naar de vroeg 19de eeuwse lokale bouwstijl. Vermoedelijk was het in oorsprong reeds een gecombineerde koopmans- en burgerwoning, die in de 20ste eeuw deel is gaan uitmaken van een groter woon- en winkelcomplex.

Het gebouw is opgevat als een ruim breedhuis, opgetrokken in baksteen op een kalkstenen plint, met acht traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak. De witgekalkte gevel volgt en bocht in de straat en wordt geritmeerd door twee risalieten en krijgt een levendiger karakter door de afwisseling van venstervormen, het gebruik van kalkstenen omlijstingen en drempels in cordon. Het monumentale accent ligt hierbij op het gelijkvloers, met een zwaar omlijste ingangspartij met bovenliggend smeedijzeren balkon in de eerste travee en een soberder omlijste, korfbogige inrijpoort in de zesde travee. Van de rondbogige ramen op het gelijkvloers resteren slechts twee exemplaren in de uiterste rechtse traveeën.

De indeling van het huis wordt bepaald door de centrale poortdoorgang, aan weerszijden waarvan zich twee dubbelhuizen bevinden, het noordelijke parallel met de straat en oorspronkelijk van daaruit toegankelijk, het zuidelijke dwars op de straat en toegankelijk via de centrale doorgang. Het zuidelijke huis vertoont een klassieke dubbelhuisindeling met een centrale vestibule met annexe traphal, waarop aan weerszijden ruimten aansluiten. De indeling van het noordelijke huis is gewijzigd op gelijkvloers niveau, maar moet blijkens het

exterieur over een laterale hal hebben beschikt. De verdiepingen vertonen merkwaardig genoeg een dubbelhuisstructuur.

De interieurdecoratie van het ensemble is sober, met een nadruk op het gelijkvloers. Hier zijn slechts een eenvoudige Louis-Philippe-staatsietrap en een neobarokke schoorsteen op het gelijkvloers van het zuidelijke huis vermeldenswaardig. De verdere afwerking is sober 19de eeuws.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 31-05-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN